

Aktivapostene i AT større enn passivapostene

«FOLK OG LAND» MED RAPPORT FRA MEDLEM AV AVIKLINGSSTYRET

Etter hvert som årene går, og sannheten om okkupasjonstidens Arbeidstjeneste kommer frem, blir folk på det rene med det justismord som ble begått mot de av AT-befalet som hadde høyere militær utdannelse, og som ofte ikke en gang var medlem av Nasjonal Samling.

Mens AT-befal med lavere militær skolegang (underoffiser-skole eller befalskole) fikk fortsette sin militære løpebane etter okkupasjonen, ble AT-befal med høyere utdannelse for all fremtid lukket ute fra det norske forsvar.

Som et eksempel kan nevnes AT's organisasjonssjef, major og brigadefører Per Løken, som ble betraktet som en av Norges dugeligste offiserer. Under sin bataljonføring i 1940 gikk han på med dødsforrakt mot tyskerne, hvorunder disse ble påført store tap av sårede og døde.

Etter okkupasjonen ble han hardt straffet, bl.a. gjennom «sparken» fra forsvar.

Mange mennesker er også rystet over hva som er kommet frem om Arbeidstjenestens aktivaposter etter okkupasjonen, der det nå viser seg at disse var større enn passiva-postene.

Som kjent ble NS-folk dømt kollektivt ansvarlige for de tap AT påførte landet, og mange mistet gård og grunn under inn-drivelsen av bøter og erstatninger de var pålagt å betale.

FOLK og LAND er i besittelse av en rapport, utarbeidet av en av dem som foresto avviklingen av Arbeidstjenesten etter mai 1945.

Som leserne vil merke seg gir den et helt annet bilde av AT, enn tilfellet var med den offisielle rapport i 1946.

Her er utdraget av rapporten: Etter at jeg har arbeidet med avviklingen av AT siden 8/5 1945, først som sjef for et avviklingskontor ved en distriktskommando og deretter i ca. 2 ½ år som nestkommanderende ved eller sjef for avviklingsstyret (kontoret) for AT for hele landet, skulle jeg formentlig være den som har det grundigste kjennskap til AT. Jeg har personlig fulgt alle faser i utviklingen fra 1940 til i dag på nært hold, først oppbyggingen av AT, deretter motstandsarbeidet mot AT og til slutt avviklingen av det hele.

Jeg finner derfor at det er min plikt nå mens jeg har alt i frisk erindring og har adgang til alle dokumenter å gi en kort summarisk redegjøring for sluttoppgjøret av dette store bo.

Arbeidstjenesten ble organisert høsten 1940 og vinteren 1941 av våre dyktigste offiserer. En rekke av dem som deltok i ledelsen av dette arbeid, sitter i dag i de høyeste stillinger i forsvaret. Arbeidstjenesten var et stort og meget godt organisert foretakende. Selvsagt kostet et slikt stort foretakende også store summer. Avviklingsstyret har etter oppgaver fra Riksrevisjonen kommet til at AT har kostet den

Lønn til personell	anslagsverdi ca. 25 mill. kr.
Kontorutgifter	— » — » 4 » »
Sykeutgifter	— » — » 2 » »
Mat og klær	— » — » 45 » »
Kvarter, utrustn., redsk.	— » — » 30 » »
Reise- og transportutg.	— » — » 4 » »
Transportmidler	— » — » 1 » »
Bygge- og leieutgifter	— » — » 15 » »
Ymse	— » — » 3 » »
Sum utgift ca. 129 mill. kroner.	anslagsvis ca. 129 mill. kr.

På inntektssiden kan vi føre følgende poster:

1. *Forannevnte verdier* som var i behold pr. 8/5 1954: 28 ev. 22 mill. kroner.

2. *Arbeider utført av AT:* De vesentligste arbeider var: Nydyrkningsarbeider Tørrleggingsarbeider Veibygging Skogkulturarbeider (Disse arbeider hadde ikke blitt utført under krigen uten AT. De representerte en betydelig oppspart realverdi for landet.)

Onnehjelp Vedhogst Katastrofehjelp (Disse arbeider var til betydelig hjelp for landets livberging.)

3. *AT bandt en stor masse arbeidskraft* som en i alle fall delvis kan og må rekne med ville kommet tyskerne til nytte. Anslagsvis kan en rekne med ca. 6 millioner tjenstedager i AT. Dette var ikke et uvesentlig bidrag til å holde mangelen på arbeidskraften i landet oppe og har på den måten medvirket til at tyskerne nok så tidlig under okkupasjonen fant å burde frafalle tvangs-sending av norsk arbeidskraft til Tyskland.

5. *Materiellet* som AT brukte, var den største utgiftspost på budsjettet, over halvparten av de samlede utgifter. Nesten alt dette materiell var av den art at det kunne komme til nytte for den tyske krigføring. AT ble rett og slett en belastning for den tyske krigspotensial. AT bandt fullt utstyr — unn-

norske stat ca. 129 millioner kroner under okkupasjonen.

De verdier som fantes etter AT (eiendommer, materiell og mat) ved frigjøringen i mai 1945, beregnet Avviklingsstyret til ca. 28 millioner kroner. Men ved realiseringen av disse eiendeler gikk takstene ifølge sluttregnskapene ned til ca. 22 millioner kroner.

Bruttoutgiften for statskassen til AT fordeler seg på følgende større poster således:

Lønn til personell	anslagsverdi ca. 25 mill. kr.
Kontorutgifter	— » — » 4 » »
Sykeutgifter	— » — » 2 » »
Mat og klær	— » — » 45 » »
Kvarter, utrustn., redsk.	— » — » 30 » »
Reise- og transportutg.	— » — » 4 » »
Transportmidler	— » — » 1 » »
Bygge- og leieutgifter	— » — » 15 » »
Ymse	— » — » 3 » »
Sum utgift ca. 129 mill. kroner.	anslagsvis ca. 129 mill. kr.

tatt våpen — for en styrke på ca. 10 000 mann i ca. 4 år.

Ved frigjøringen kom det aller meste av materiellet til god nytte for Forsvaret. Det var stor rift etter det. Verdien av det materiellet AT «lurte» tyskerne for kan anslagsvis settes til ca. 60 mill. kroner.

6. *Den disiplinerte og troppsmessige opplæring* guttene fikk i AT, kom også til nytte for Forsvaret ved frigjøringen. Vinteren 1945/46 ble tidligere AT-gutter kalt inn til vaktjeneste og kunne, takket være den opplæring de hadde fått i AT, brukes til oppsetning av vakttropper etter 8 dagers opplæring i våpenbruk. Opplæringen fra AT vil også framtidig komme Forsvaret til nytte under guttenes tjeneste i Heimevernet.

Sjefen for Hæren har offisielt uttalt at «AT-guttene var nesten 100% nasjonalt i orden ved frigjøringen».

Guttene fikk ellers også megen opplæring i *praktisk arbeid* mens de var i AT. Dette skulle heller ikke være uten betydning for landet. Det må antas i alle fall i noen grad å danne en motvekt mot det sørgelige arbeidstempo mange vennet seg til på tyske anlegg o.l.

7. Det bør også tas hensyn til at en stor del av befalet i AT var fastlønte offiserer. Disse var jo blitt arbeidsledige sommeren 1940 — men skulle beholde full lønn med plikt til å ta et eller annet off. arbeid for lønnen. De av disse offiserer som ble beskjeftiget i AT, fikk

(Forts. side 7)

Eigil Høigjelle — NSUF-gutten som ble mangemillionær i Costa Rica — og som leder Nicaraquas frigjøring

FOLK og LAND har lesere verden over.

Også i varmere himmelstrøk enn vårt.

En av dem er Eigil Høigjelle, — tjuagutten fra Kong Oscars gt. i Bergen. Nå bosatt i San José, hovedstaden i Costa Rica.

Mangemillionær der borte, — og kjent for sine eierinteresser i industri og jordeiendommer.

En finansmann av internasjonale dimensjoner. Helfrelst anti-kommunist.

Det siste visste vi fra mange Herrens år tilbake.

Fra hans guttedager i Bergen, der han trakk kortbuksene i NSUF's uniform og bare ventet på å bli gammel nok til å kunne slutte seg til legionærene på Østfronten, eller til Skijegerbataljonen i Finland.

Han kom ikke så langt.

«Freden» braket løs.

Han var også for ung til å bli arrestert som «landssviker». Noe han tok seg nær av, da han følte at han ikke hadde vært nasjonal nok.

Hans beste venner satt forlengst innesperret i Gerhardsens fangeleirer, og selv måtte han leve livet blant de gale, forvirrede mennesker utenfor piggråden. Det var ikke til å holde ut.

— — —

Han holdt det heller ikke ut.

Han reiste.

Og han fikk oppleve eventyret på ondt og godt.

Han kom seg til Nicaragua, der han spyttet i nevene og tok fatt.

Hvor han lyktes i alt.

Inntil kommunistene kom!

(Forts. side 7)

DA NORGE REDDET VERDEN FRA HITLERS ATOMBOMBER

40 års-dagen for sabotasjen på Norsk Hydro's anlegg på Vemork ble tydelig markert den 28. februar. Aviser og ukeblad hadde lange omtaler av «heltene som knuste Hitlers drøm om atombomben», og i leserpaltene fant vi det berømte norske storskryt om «vi som avgjorde siste verdenskrig».

Fra «VG» sakset vi disse små utbrudd fra Charles Fredriksen i Oslo, som er en av de mange som tror på denne 40 årige fantasihistorie:

«Det er helt fantastisk å tenke på at det allerede er 40 år siden tungtvannsanlegget på Rjukan ble sprengt i lufta av Knut Haukelid og hans medsammensvorne.

Enda mer fantastisk er det å tenke på (innl. i VG 19/2) at disse guttene faktisk hindret den tyske Führer — Adolf Hitler — i å produsere og bruke — en atombombe!

For å lage en slik ting, trengte de tungtvann. Norge var det eneste landet under Hitler som produserte dette.

Natten til 28. februar 1943 skjedde sprengningen. Vi skylder disse gutta veldig mye!»

«VG», 28/2

Vi vil ikke underkjenne det mot Knut Haukelid og hans kamerater viste ved denne aksjon, — men det er rent vås å hevde at «disse guttene faktisk hindret den tyske Führer — Adolf Hitler — i å produsere og bruke en atombombe».

Driften ved Vemorkanlegget var nemlig forlengst stanset da Knut Haukelid & Co sprengte bedriften.

Tidligere hadde kampen om å ødelegge Vemorkanlegget kostet 34 britiske soldater livet i en mislykket commandoaksjon. Det skjedde 19. november 1942, da to fly og begge gliderne falt ned i Rogaland.

Også sprengningen av Hydrofergen var mislykket. Lasten ombord var uten krigsverdi, da den besto utelukkende av luten fra elektrolyserørene, som inneholdt sterkt fortynt tungt vann. Luten ble aldri brukt, naturligvis, og ble funnet urørt etter okkupasjonen.

Senkningen av fergen krevde 18 menneskeliv, herav 14 norske. Det eneste som fløt opp fra Tinnsvågen da båten sank var en dukke, tilhørende et av de omkomne barn.

(Forts. side 6)

HVA ENGLANDSDOKUMENTENE FORTELLER OSS :

Fransk-britisk plan om å «hjelp» Sverige inn i krigen

(Forts. fra forrige nr.)

Som nevnt i den innledende artikkel gikk Storbritannias og Frankrikes oprinnelige planer ut på en defensiv krigføring med blokade av Tyskland som det avgjørende våpen. Man håpet på opprør i Tyskland som ved avslutningen av første verdenskrig, men fremfor alt ble det regnet med at en langvarig blokade ville føre til mangel på de nødvendige råstoffer i Tyskland og sette landet ute av stand til å føre krigen videre. (Cab. 66/1 s. 154) Men krigen tærer mest på nervene til den part som ikke kan oppvise noen seire, og det ble da etterhvert misnøye med vestmaktens passive krigføring. Her skal bare nevnes en rapport fra ministeren uten portefølje, som beskriver de franske soldaters uvirksomhet på fronten som meget trettende, noe som tærte på nervene. En passende propaganda ble foreslått for å opprettholde moralen. (Cab. 66/6 s. 146) Det var behov for mer aktivitet, og den alltid pågående Churchill hadde da også oppfordret til det bl.a. 20. desember ved å fremholde at stopp av jernmalmeeksporten til Tyskland fra Sverige rangerte som den eneste større offensive krigsoperasjon som vestmaktene hadde mulighet til å gjennomføre på flere måneder. (Cab. 66/4 s. 96-98).

Allerede under handelsforhandlingene samme høst mellom Storbritannia og Sverige ble det gjort forsøk på å stoppe denne eksport, men svenskene avviste dette som en unøytral handling. De hadde heller ikke gått med på et tysk forslag om å øke eksporten ved utvidelse av kaianleggene og jernbanertansporten, begge deler helt korrekt av Sverige som nøytralt land. Men dette var ikke Storbritannia tilfreds med, og det viser seg i et memorandum av 20. desember fra Halifax, der det bl.a. står: *Som det ble kjent under de nylig avholdte handelsforhandlinger med Sverige, er det for tiden ingen tegn til å hindre eksport av jernmalm til Tyskland over svenske havner, så lenge som Sverige ikke selv er involvert i krigen. Etter å ha nevnt at Sverige heller ikke hadde gått med på å øke eksporten til Tyskland, fortsetter han: Det synes derfor at den eneste måte å stoppe denne transport på, vil være å involvere Sverige i krig, enten mot Tyskland eller mot Russland over Finland. I sistnevnte tilfelde ville ikke nødvendigvis eksporten bli stoppet, men meget innskrenket. (Cab. 66/4 s. 128 pkt. 5). Dette bekreftes av generalstabens utredning av 26. desember: Det skal dog pekes på, at hvis Tyskland bombet skandinaviske byer og innvaderer deres territorium, ville resultatet øyeblikkelig bli tap for*

Tyskland av den svenske jernmalm inntil de hadde vært istand til å overrenne Sverige fullstendig og reparere gruvene og jernbanen, som svenskene utvilsomt ville ha ødelagt ved sabotasje. (Cab. 66/4 s. 171 pkt. 16.)

Britiske sabotasjeplaner mot nøytralt land

Sabotasje mot malmtransporten ble også drøftet i generalstabens mange grundige og omfangsrike utredninger. Fra en rapport av 31. desember refereres: *Det ville være ufordelaktig for oss å sprengte gruvene, fordi det ville ta fra oss viktige forsyninger, og ikke bare fra Tyskland. Såvidt vi vet, er det ikke noe sted på jernbanen mellom gruvene og Luleå hvor sabotasje ville ha varig virkning. Den mest følsomme flaskehals er sannsynligvis lasteinretningene i Luleås havn, og sabotasje der ville være effektiv i 4-6 måneder, hvis grundig gjennomført. For å oppnå dette ville det være nødvendig å anvende store mengder materiell og høyt kvalifisert mannskap. Det nevnes at det kunne være mulig å blokere havnen i Luleå med andre midler, men det var uvisst om det ville ha noen varig virkning. Det kunne heller ikke stoles på at svenskene ville være med på å ødelegge egne verdier. En bestikkelse nevnes også. For å få en grundig ødeleggelse av havnen ville det være nødvendig å sende en styrke til Luleå med det nødvendige utstyr og materiell. Styrken måtte være der lengst mulig, og minst inntil sommeren for å hindre at anleggene ble reparert igjen. (Cab. 66/4 s. 202) [5-22-23-24]. Det sier seg selv at dette ikke lot seg gjennomføre uten svensk bistand, og krig mot Sverige var uønsket. Viljen var tilstede, men evnene strakk ikke til.*

Den større operasjon

Den britiske generalstabs utredning av 21. november konkluderte, som nevnt i foregående artikkel, med at Storbritannia ikke var i den stilling at det kunne loves hjelp til noe skandinavisk land overfor russisk eller tysk aggresjon. (Cab 66/3 s. 242) Men det ble også nevnt at Storbritannia og Frankrike en måned senere, først i en note meddelte Norge og Sverige at de ville gi all den hjelp til Finland som sto i deres makt å gi, og håpet at Norge og Sverige ikke stilte seg hindrende i veien, dvs. tillot transitt for en «teknisk misjon» og krigsmateriell. (Cab. 66/4 s. 151) De oppfordret også Norge og Sverige til å hjelpe Finland, og lovet også å gi hjelp mot de følger Norges og Sveriges hjelp til Finland kunne få! (Cab. 66/4 s. 183-84).

Det høres besynderlig ut at vestmaktene nå plutselig hadde

fått både vilje og evne til å hjelpe alle skandinaviske land, men det har sin forklaring i at frykten for russerne i Norge og Sverige ga en mulighet til å få nye forbundsfeller ved å tilby hjelp. Ble tilbudet godtatt, ville Tyskland automatisk være hindret i å få jernmalmen fra Sverige. Dette går klart og tydelig fram på flere steder i de britiske dokumenter, f.eks.: *The Russo-Finnish war offered a pretext for sending forces through Norway and Sweden to the assistance of Finland, and thus getting into position to control the orefields. — Den russisk-finske krig ga et påskudd til å sende styrker gjennom Norge og Sverige til hjelp for Finland og derved komme i posisjon til å kontrollere malmgruvene. (Cab. 63/160 s. 97) Kan det på noen måte sies tydeligere en det her er gjort? Det er ikke nødvendig å være professor i verken det ene eller annet for å forstå dette.*

Vestmaktene var på forhånd så sterkt engasjert at de ikke i tillegg ønsket å komme i konflikt med Sovjetsamveldet. De kunne derimot skyve Norge og Sverige foran seg til å ta den støtten som kunne bli følgen. Selv kunne de trekke seg tilbake om det knep! *The force we should be compelled to send to achieve this would be in comparison small and could be withdrawn if necessary. — Styrken vi ville bli nødt til å sende for å oppnå dette, ville i sammenligning være liten og kunne trekkes tilbake om nødvendig. (Cab. 66/4 s. 143 20. desember.)* Det som den lille styrken skulle oppnå er beskrevet ovenfor. Tilførselen til Tyskland fra gruvene var ansett for å være helt nødvendige for Tyskland og avgjørende for krigens utfall. Alle britiske utredninger som ble utarbeidet, og det er mange, om aksjon i Skandinavia, tar sikte på å få kontroll over gruvene. Det var: *The Major Operation — Den større operasjon. (Cab. 66/4 s. 210) [20-102 1].* For å oppnå dette var det nødvendig med norsk og svensk medvirkning, som de håpet å få ved å tilby hjelp mot russerne eller tyskerne! *We also explained that substantial military and air assistance in southern Sweden may be the price we shall have to pay for obtaining Norwegian and Swedish co-operation in the north. — Vi forklarte også at militært materiell og flyassistanse kan bli den pris vi har å betale for å få norsk og svensk samarbeide i nord, skriver generalstaben i en omfangsrik utredning av 31. desember. (Cab. 66/4 s. 205) [10-55].* Her er det verd å merke seg at flyassistansen skulle være i Syd-Sverige, altså mot tyskerne, og ikke i nord og mot russerne!

Utenriksminister Kohts reaksjon på dette hjelpetilbudet beskriver han i «For Fred og Fridom i Krigstid» på s. 133 slik: *Det ga meg den alvorlegaste støkken eg til denne tid hadde fått. No så eg krigen for døra.*

Hjelpen som Storbritannia kunne gi, står beskrevet i Cab. 66/4 s. 141, pkt. 33 av 20. desember: *Vi kunne ikke gi noen direkte flåte- eller flystøtte overfor en tysk sjøbåren styrke mot Syd-Sverige uten å forsøke med ubåtoperasjoner mot tyske kommunikasjoner i Østersjøen. En britisk militær ekspedisjon for understøttelse av svenskene kunne bare være basert på jernbanen Trondheim-Østersund-Stockholm. Våre formasjoner, slik som de i øyeblikket er utstyrt, er uskikket til å operere i det vanskelige terrenget i Syd-Skandinavia til enhver årstid, enskjønt det er mulighet for at en liten styrke på ski kunne organiseres ved hjelp av dominions (f.eks. Canada).*

Denne beskrivelsen av de britiske hjelpetropper stemmer helt overens med de norske erfaringer fra Gudbrandsdalen og Romsdalen i april dagene!

Hjelpen til Norge kan man lese om på samme side i pkt. 34: *Alternativt kan tyskerne bestemme seg for å invadere Syd-Norge, og i såfall ville deres første mål være å etablere fly- og flåtebaser i Oslo, Kristiansand, Stavanger og Haugesund... Siden vi ikke effektivt kunne avskjære sjøforbindels over Kattegat, ville nye styrker kunne følge hurtig etter. Det står videre på samme sted, at det ikke var så sikkert at nordmennene ville gjøre motstand, spesielt hvis vi hadde provosert (presipiaded) den tyske aksjon ved å krenke Norges nøytralitet.*

Men Cab. 66/5 s. 24-28 viser også en rapport fra generalstaben, som etter oppfordring hadde utredet forberedelsene som måtte til for å:

- sende en styrke via Narvik til de nord-svenske gruver,
- sende en styrke til forsvar av syd-Sverige.

Trondheim, Bergen og Stavanger måtte okkuperes. Til dette var det bruk for tilsammen 3500 mann.

Til de svenske malmgruver skulle sendes to britiske brigader og en brigade franske alpejegere.

Om styrkene til Syd-Sverige står det: *Vi påpekte i vår tidligere rapport at vi kunne måtte sende land- og flystyrker til Syd-Sverige som del av prisen for å få svensk samarbeide. Det står videre at, hvis assistanse skulle gis til Sverige til våren, kunne det bli nødvendig med to divisjoner, som kunne holdes igjen i Storbritannia. Det ble foreslått øremerket to skvadroner kampfly og to skvadroner bombefly. Dette viser også at det primære*

var å få kontroll over gruvene, og at prisen for det var å tilby hjelp mot tyskerne! (Cab. 66/5 s. 26-27 pkt. 8.)

Prisen for hjelpen var å bli krigsskueplas, og den var så høy at ingen ansvarlig politiker på det tidspunkt var villig til å betale den. Men det skulle gå flere tog! Et ytterligere bevis for at hjelpetilbudet bare var et påskudd for å få adgang til de svenske malmgruver vises også klart av følgende: Ved juletid stoppet den russiske offensiv i Finland opp, og den britiske generalstab synes å ha fått kalde føtter i frykt for ikke å få Sverige med på hjelpetilbudet. Den 26. desember leverte den derfor en rapport til krigskabinetet med bl.a. følgende innhold: *Inntil nylig hadde vi tenkt at Russland snart ville renne Finland overende og deretter invadere Nord-Skandinavia. (Cab. 66/4 s. 182 pkt. 3.) Under disse forhold var det sannsynlig at Sverige og Norge ville være villige til å akseptere tilbud om assistanse fra oss, og i det tilfellet ville vi ha en unnskyldning for å landsette en styrke i Narvik med plan om å sikre mot at de svenske jernmalmgruvene skulle falle i russiske- eller til sist i tyske hender. (S. 183 pkt. 4.) Men alle våre nyeste informasjoner viser at finnene har gjort en tapper motstand, og muligheten for en russisk invasjon i Skandinavia er for tiden mindre, og dermed er vår unnskyldning for å sende en styrke dit gått fløyten (gone) (pkt. 5). Det er trolig at svenskene nå er mindre redde for en russisk invasjon og av den grunn mindre mottagelige for vår påvirkning om samarbeide med dem. (pkt. 6) Vi anmoder derfor inntrengende om, at ved henveidelsen til den svenske og norske regjering angående vårt forslag om hjelp til Finland, ikke på det nåværende stadium å omtale den aksjon som vi har til hensikt å ta for å stoppe Tysklands malmforsyning. (pkt. 9).*

Også her viser det seg hva hensikten med hjelpetilbudet var. Men som situasjonen i øyeblikket var, ville det være uklokt å røpe dette for svenskene. Røsten var Jakobs, men hendene var Esaus!

Da svenskene ikke lot seg overtale til å bli slagmark for den krig som vestmaktene frivillig hadde valgt å ta, fikk generalstaben 12. januar i oppdrag å utrede muligheten av å ta gruvene i Sverige med militærmakt. Utredningen var ferdig 16. januar og gikk ut på at Norge utvilsomt ville kunne besettes selv om nordmennene gjorde motstand. Men de virkelige vanskeligheter ville først begynne ved den videre fremrykning, henter det. Rapporten beskriver i dystre ordelag de uoverkommelige (Forts. side 6)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør: Kåre Haugerud. (Trefferes kun etter avtale.)

POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)

Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo:

Mandag kl. 17-20, tirsdag kl. 10-14 og onsdag kl. 18-21.

Abonnement: Pr. år kr. 80,-. I omslag kr. 100,-. Utlandet + kr. 10,-.

Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Utgiver: A/S Historisk Forlag

Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spalte m.

Minstepris kr. 50,-

Trykk: Viking Boktrykkeri A.s

Det kan skje i dag også

— Det var DEN gang.

— Slikt kan ikke skje idag, vil mange si, når de leser vår nye serie om Kremles infiltrasjoner i Stortinget i 1930-årene og den landsforrederske virksomhet som pågikk i Norge.

Der Arbeiderpartiet spilte en hovedrolle.

JO, DET SKJER, og HAR skjedd etter okkupasjonen.

Vi henviser til en bok, beregnet på Arbeiderpartiets stjerne-medlemmer, som kom ut for flere år siden.

Den røper flere kommunistiske dekkorganisasjoner, som er i virksomhet den dag i dag.

Vi kan nevne:

«Kvinnenes Demokratiske Verdensforbund», «Verdenssam-bandet for Demokratisk Ungdom», «Ungdommens Landssammenslutning», «Fredens Forkjempere», «Norges Demokratiske Kvinneforbund», «Norges Husmorlagsforbund» og «Norsk Kvinneforbund».

Interessant er det å få vite at kommunistene også har infiltrert seg i «Groni-fangenes Forening» og «Fangesambandet».

I boken er også navngitt personer som har gått kommunistenes ærender, uten selv å være kommunister:

Lektor Mimmi Sverdrup Lunden, h.r.-dommer K. F. Dahl, cand. jur. Knut Løfsnes og pastor dr. Ragnar Forbech.

I boken heter det at man fortsatt bestreber seg på å plassere kommunister i aviser, kringkasting, velferdsarbeid, forlag og andre organer og institusjoner som er med på å påvirke den offentlige opinion.

En interessant bok.

Spesielt på grunn av at den er utgitt av ARBEIDERPARTIETS HAAKON LIE.

Han burde vite hva han skriver om.

Som vi har nevnt:

Det er noen år siden boken kom ut. Men antallet kommunistiske dekkorganisasjoner øker stadig. Og med dem nordmenn som går kommunistenes ærender, uten selv å være kommunister.

Noen av dem finner vi også i dag i Stortinget, som i april 1932. Les Vidkun Quislings trontaleinnlegg på side 4.

STOR DELTAGELSE PÅ VETERANSTEVNER

Veteranstevnene for frontkjempere fra 2. verdenskrig samler alltid stor deltakelse.

Under Ulrichsbergstevnet i fjor kom det således 5000 tilreisende, hvorav flere fra Norge.

Det er byen Klagenfurt og landet Kärnten som står som beskyttere av disse årlige stevner, der det østerrikske Bundeswehr assisterer, bl.a. med Klagenfurt-garnisonens musikkorps.

Under siste stevne, den 3. oktober, deltok også et fanfarkorps fra det italienske Bersaglieri fra Milano og en større delegasjon Alpini-veteraner.

En norsk frontsøster og en norsk frontkjemper la ned krans i norske farger ved minnetavlen. En annen fremsa en hilsen fra Norge.

TZHERKASSY-STEVNE

Veteraner fra Tzherkassy møttes for en måned siden i byen Windsheim.

KORPS STEINER OG WIKING

Den 8. til 10. april 1983 skal veteraner fra Korps Steiner III (GERM) SS-PZ Korps og fra Wiking sette hverandre stevne.

Norske frontkjempere og front-søstre hilses velkommen.

Vi HJELPER

FOLK OG LAND kan formidle anmeldelse til stevner du gjerne vil delta i.

Milorgia Infernalis

For tyve år siden døde vår store forfatter Karl Holter. Like før hadde han fått ut «Skinnbrevet» i 4. opplag. Det var denne roman han i 1936 vant den store romankonkurransen med, senere utkom den på tsjekkisk, finsk, tysk, amerikansk, hollandsk og flere andre språk, etterfulgt av «Kleivdøler» (1940), «Gode makter» (1951) og «Terkel» (1953). «I veideskog» kom i 1944, i 1948 den skjønne barneboken «Bliss», og i 1950 kom på Store Bjørn Forlag «Frontkjempere», som forteller om hans opplevelser ved Leningradfronten 1943, fra den gang han meldte seg som frivillig til kamp mot det han så som et livsfarlig angrep på det norske folks liv og eksistens.

Karl Holter satte så mange andre spor etter seg. Han dramatiserte Lars Hansens «Ishavsfolk» så levende at den gikk som skuespill på 40 teatre i Europa.

Det går frasagn om ham på Orknøyene den dag i dag, fra den gang han spilte den store jarl i gjesteskuespillet, og etterpå ble hyllet av bispen i katedralen som selve typen på vikingen og nordmannen.

Han var en stor kunstner. Også på Ilebu satte han spor etter seg, og lesere har bedt oss gjengi hans dikt: «Milorgia Infernalis» (Helvetes milorg) som nok vil kalle på smilet og minner hos Ilebu-fangene anno 1945 og utover:

Jeg har en venn i brakka her som kjenner alle Norges trær og alle Norges planter. Han stilte seg som supplikant blant andre supplikanter

og fikk så lov, og det er sant av selve direktøren og fengselsinspektøren til anlegg av en urtegård i ytre leir å velge jord. Hvor snart i frodig flora står hans medisinske blomsterflor med mange forekomster av merkelige blomster. De dyrkes ei til hygge blott men samles inn og tørkes godt, hvoretter man forsender dem til godtfolk som anvender dem ved passende beredelse til sykdommers helbredelse. Det er en hederlig bestilling som skaffer en og annen skilling. Men uten lov — O lov og takk! han dyrket også litt tobakk, ennskjønt han satte seg i fare ved denne høyst forbudte vare, for hvergang han i porten gikk da kontrollertes hans trafikk. Slik ble han stoppet her forleden av en av dem som kom fra Sveden dengang de proklamerte freden. En tapper kar med ørneblikk som nå, idet min venn passerte seg skarpt mistenksomt interesserte for den forbudte botanikk.

«Å har'u der»? så lød hans ord idet han heftig rettet nakken og pekte bistert på tobakken. Min venn er ikke født ifjor. Han smilte blidt til smørgåsknølen og svarte uten minste nølen: «MILORGIA INFERNALIS er den urt jeg har i kurven her!» Og vakten gikk bardus i vannet og lot seg synlig imponere, men så for dog å si no mere: «Den veks vel ikke her i landet?» Han fikk til svar: «Jo vennen min, den er fra Sverige vandret inn!»

Inn i de voksnes rekker

Allestedsnærværende Aage Norberg fylte 60 år den 15. februar.

Først nå har vi fått rede på det.

«FOLK OG LAND» og INO, og alle som slutter opp om avisen og instituttet har meget å takke ham for, der han sent og tidlig sliter på vårt kontor.

Som sjef for vår ekspedisjon er det han som er ansvarlig for at brevpost, bøker og aviser kommer vel frem til kjente og ukjente i bygd og by, samtidig som han strengt vokter vårt verdifulle bibliotek.

Aage er, til vår store fordel en arbeidsnarkoman som ikke kjenner ordet fritid. En ildsjel som med sine bare 60 år, er den yngste blant oss.

Da han dessuten er en vennlig og forekommende kar er det klart at han er populær og avholdt i vårt lille lag av ulønnede, «fast ansatte» kontorfolk.

Beskjeden som Aage Norberg er, vet vi at han vil rase over den oppmerksomhet vi her gir ham.

Vi får tåle det.

Kolleger

«Folk og Land»

Til tross for store stigninger i produksjonskostnadene for vår avis, og ytterligere forhøyelse av portoutgiftene, vil vi søke å holde samme priser på abonnement og løssalg som hittil.

Denne under forutsetning av at lesere, som trives med FOLK OG LAND, fortsatt vil sende oss «støtteannonser».

Så langt mulig har vi tatt sparekniven i bruk, og bl.a. gått over til massekorsbånd-sendinger av avisen. Dette kan innebære forsinkelser i forsendelsen, så tilgi oss hvis Du må vente på bladet enkelte ganger.

EKSPEDISJONEN

Rettsoppgjøret gjennomført for at tidligere politikere skulle unngå rettsoppgjøret

Etter noen måneders virke i redaktørstolen, gir vi vår hennør til redaktør Sverre Martin Gunnerud i «Morgenbladet», som presenterer en frisk, vel-skrevet avis, som vi vil anbefale våre lesere å abonnere på.

Det frie ord kjennetegner fortsatt bladet, og mange interessante innlegg finner vegen til debatt sidene.

Mandag 7. mars fant vi således et forfriskende innlegg av Ivar Aanderaa, som vi har klipet en bitte liten del av:

«Norge lanserte i 1930-årene idéen om det brukne gevær. Idéen var at om vi avvæpnet oss, så ville andre land kanskje følge vårt eksempel og gjøre det samme. Og gjorde de ikke det, ville de i alle fall la være å angripe oss av respekt for vårt edle motiv.

Som følge av denne idéen unnlot Norge å holde sitt militære forsvar i orden, og lot landet nærmest ligge åpent for invasjon. Invasjonen kom i 1940. Etter en del improvisert motstand ble Norge okkupert. Regjeringen fikk anledning til å forlate landet, og til å fortsette som eksil-regjering.

Regjeringen tapte på denne måten landet. Men de tapte ikke bare landet. De tapte også anseelsen. Det gjorde de fordi det verdensbilde de hadde dannet seg raknet plutselig og effektivt ved at landet ble involvert i krig. Deres idé fra 30-årene hadde vært et luftslott.

Av den grunn ble det nødvendig for regjeringen å tilsløre sin tidligere oppfatning. Det måtte de gjøre om de på ny skulle ha utsikt til politisk makt i Norge. Dette forhold kom til å prege den politikk som ble ført i Norge en hel generasjon etterpå.

En av følgene av dette var at enkelte personer, som med en viss tyngde, kunne avsløre politikernes unnfalpenhet, ble manipulert bort fra sentrale stillinger. General Carl Gustav Fleischer var en av dem som ble utsatt for det. Han hadde ledet forsvaret av Narvik-området, og hadde vært nær å snu utviklingen av krigen i Nord-Norge. Han ble forvist til en beskjeden post i Canada. Hadde han fått anledning til noen flere dagers strid, kunne han ha hindret tyskerne i å få fotfeste i Nord-Norge. Finnmark ville da ikke ha blitt brukt som base for tyskernes angrep på Murmansk-konvoiene. Disse konvoiene kunne da ha løpt uav- (Forts. side 7)

Vidkun Quislings innlegg i trontaledebatten 7. april 1932

GJENGITT ETTER STORTINGSTIDENDE

Statsråd Quisling: Like før Påske talte hr. Nygaardsvold fra dette sted hårdt og hånlige om en ung mann, som i landets tjeneste hadde fått sitt ene øie ødelagt av pøbelen. Iforgårs fant han det passende å omtale mig på en lignende måte i anledning av det overfall som jeg hadde vært utsatt for. Hr. Nygaardsvold har igjen å demonstrere, hvor kjekk han vilde ha vært i en lignende situasjon, og hvorledes han og hans nærmeste vilde føle det, hvis de blev utsatt for en lignende behandling. Hr. Nygaardsvold skal huske på at der er en nemesis i livet for den som handler urettferdig, selv om det er mot den han tror har urett. Hr. Nygaardsvold fryktet det kommende valg, og frykten har store øine. Men jeg skal si at jeg har aldri tenkt å benytte denne sak for et sådant tilfelle. Alt hvad jeg kan meddele til opklaring av denne affære, har jeg redegjort for, men jeg kan ikke fortelle mer enn jeg vet, og jeg kan ikke ta ansvaret for, hvad aviser skriver hverken om tildragelsen i sig selv som kommentarer til den. Jeg kan ha min personlige mening om saken, om hvad der står bak, men i motsetning til mange av mine landsmenn finner jeg ikke å burde fremkaste mistanker, som jeg ikke tilstrekkelig kan bevise. Hr. Nygaardsvold kom med den slette bemerkning, at hvis saken ikke blir opklart, så forbeholder han og andre sig å tro, hvad de vil. Men jeg forbeholder mig også ikke å finne mig i alt.

Helt fra min første fremtreden i vårt politiske liv har jeg vært målet for systematiske og ond-artede angrep fra de revolusjonære i vårt land og delvis også fra deres utenlandske forbindelser — en behandling og en forfølgelse som jeg håper ikke har hatt sitt sidestykke i vårt land. Jeg kunde kanskje, eller jeg burde kanskje ha følt mig stolt over at jeg er blitt holdt verdig til således å bli forfulgt av dem som vil vårt samfunns ødeleggelse, men jeg har ikke kunnet annet enn å se på det med forakt, og jeg kommer til å se på det med forakt, både på grunn av beskyldningenes art, og fordi de skriver sig fra folk, som ikke har de egenskaper som jeg forlanger av dem, som man skal føle sig injuriert av. Eller vil man forlange i en brytningstid som vår, at man skal reagere for hvilke som helst beskyldninger, som politiske motstandere griper til for å komme en til livs, når de ikke kan få ende på en på annen måte? For at min taushet imidlertid ikke skal misforstås og skade en god sak, så vil jeg i tillegg til hvad jeg anførte ifjor, da man også angrep mig, få lov til å gi nogen svar. Man beskyldte mig ifjor for at jeg var blitt utvist fra Russland for visse

ting. Det var ikke sant. Man har påstått at jeg har tilbudt de revolusjonære partier min tjeneste for å hjelpe dem til å gjennomføre deres revolusjons- og omstyrtningspolitikk. Det er heller ikke sant. Det er ikke sant bare av den grunn, at jeg i den tid hadde mitt virke utenfor landet og i mange år fremover fortsatt hadde mitt virke utenfor landet og bare opholdt mig her leilighetsvis. Til disse beskyldninger har man, efterat saken var oppe i Stortinget ifjor, også føiet noen nyere og av et grovere kaliber, nemlig det, at jeg skulde ha tilbudt mig å spionere i generalstaben i 1925. Hvis de folk, som har satt frem den påstand, hadde noe kjennskap til de virkelige omstendigheter ved min tjenestgjøring i generalstaben, vilde de ha funnet på noe bedre. Saken er nemlig den, at for det første behøvde ikke jeg gå inn i generalstaben for å spionere, som de kaller det, for jeg kjente alt, som kunne være av interesse i generalstaben, og spesielt kjente jeg alt som kunne være av interesse for dem. Og for det annet var det aldeles utelukket, at jeg gikk inn i generalstaben igjen. Jeg gikk ut av generalstaben og av hæren sommeren 1923, og jeg gikk ut for godt med den bestemte beslutning aldri å gå inn der igjen. Jeg kunde forklare dette nærmere og påvise og dokumentere det, men det vil ta altfor lang tid.

På linje med denne påstand er en annen, likeså uhyrlig beskyldning, nemlig den, at jeg skulde ha virket som agent og provokatør i britisk tjeneste. Det er vanskelig for mig å stå og svare på en så latterlig beskyldning; men jeg vil iallfall si så meget om min befatning med de britiske interesser, at den britiske regjering hadde ingen som helst ting med min ansettelse å gjøre. Jeg blev ansatt av Det norske utenriksdepartement, uten at den britiske regjering hadde noen anelse om personen. Det var ikke mig som varetok de britiske interesser i Russland, det var Norges legasjon. Alle skrivelser som gikk fra mig gikk gjennom Norges legasjon og Norges utenriksdepartement, og så vidt jeg vet finnes det kopier av hver eneste en av dem i departementet den dag i dag.

Hvad er det da de vil disse i Det norske arbeiderparti, som beskylder mig for å ha villet være med på omstyrtningspolitikk? Er det kanskje deres mening å ville ta avstand fra den politikk? Eller mener de at det er kompromitterende å ha sympatisert med dem? Eller er det deres mening å få de såkalte borgerlige til å slå fast, at det er en forbrytelse å gå fra et påstått revolusjonært standpunkt til et borgerlig standpunkt og således skape en presedens for, at Arbeider-

partiet ved chikane kan tvinge en mann ut av en borgerlig regjering, når han ikke lenger passer i deres kram? Nei, disse beskyldninger slår hinannen gjensidig ihjel og spiser hinannen gjensidig op. Derfor har man også ophørt med disse og gått over til en teori, som Moskvakommunistene har hevdet fra begynnelsen av, nemlig at jeg skulde være britisk agent og provokatør. De sier: «At Quisling var revolusjonær og at han av interesse for kapitalismens omstyrtelse tilbød oss sin tjeneste falt oss ikke et øieblikk inn.» Alle deres beskyldninger, hele deres bevisførelse går ut på å vise, at jeg var agent og provokatør. Men når det ikke er riktig, og når det første ikke er riktig, hvad blir så igjen? Jo, det som blir igjen, det er motivene til disse angrep, det er målet, som er likeså lurvet som midlene. Og hvad er det? Jo, det er først hevnt, fordi jeg har klarlagt deres politikk og de resultater den fører til. For det annet er det ønsket om å fjerne en politisk motstander, som kan være en hindring for virkeliggjørelsen av deres planer. Og for det tredje er det kamouflasje, angrep som det beste forsvar.

Jeg vil også protestere mot, at man har oppfattet mig slik, som at jeg noensinne har vært en tilhenger av Marx's lære. Jeg sier ikke dette for å undskylde mig, men for å slå fast de virkelige forhold. Om forholdet hadde vært det motsatte, hadde jeg ikke skammet mig for å vedkjenne mig det, vedkjenne mig, at jeg på grunn av livets erfaring hadde kommet til en annen mening. Jeg tror til og med, at i en tid som vår er det en meget almindelig foreteelse; men for mitt vedkommende er det ikke så. Jeg vet heller ikke, hvorfor jeg mer enn andre statsråder og stortingsmenn skal stå til ansvar for min politiske fortid, og til og med for min fortid før jeg trådte inn i det aktive politiske liv. Men hvis så skal være, så har ikke jeg noe å skjule eller noe å skamme mig over. Ingen vil vel for alvor si i en tid som vår, efter de erfaringer vi har hatt i de siste 20 år, at vårt samfund er ideelt organisert, og at forholdet mellom landene er som det skal og bør være. Det er da ingen skam for en mann, at han ser med objektivitet og om mulig med sympati på forsøk på å forandre disse forhold, inntil han blir overbevist om, at disse forsøk ikke er ærlige eller ikke fører frem. Lenger har heller aldri min sympati strakt sig overfor kommunismen og socialismen. Jeg har aldri tilhørt disse partier og har aldri gitt dem min stemme. Men jeg har den største medfølelse med at man bringer alle medborgere frem til velstand, til gode og levelige forhold; det har alltid vært et grunnsyn hos mig, og det

skal aldri bli forandret. Men som jeg har skrevet i min bok, slik som kommunismen praktiseres er det ikke socialisme. Det er antisocialt, og nettopp mennesker med samfunnsfølelse føler sig frastøtt av dette og vender det forbitret ryggen.

Mitt grunnsyn har alltid vært det samme og aldeles uforenlig med Marxismen; både min forstand og mine instinkter reagerer mot den. Og jeg har god grunn til å tro, at når man regnet mig for rød og for bolsjevik, så var det fordi jeg ikke var dum nok til å tro at bolsjevismen var ferdig om 14 dager og til å tro og innrømme eller si, at det som de gjorde i Russland var alt sammen idiotisk. Jeg kan om det ønskes dokumentere min oppfatning frem gjennom årene, både ved de rapporter jeg har skrevet og ved de ting som jeg har skrevet for mig selv og delvis holdt foredrag om. Jeg vil påstå at jeg var en av de meget få, som helt fra begynnelsen av forstod hvad dette innebar, og som forstod at dette var en verdensbevegelse, og ikke bare det at noen bandider hadde tatt makten. Jeg har til slutt sammenfattet denne min oppfatning av disse spørsmål i en rekke artikler, som igjen er utgitt som en bok. Og de som gidder å lese det må da forstå, at dette er ikke skrevet for penger, men det er skrevet på grunn av indre overbevisning. Når min politiske opfatning er slik og i sin tendens alltid har vært den samme, hvorledes kan man da tro, at jeg har gjort de ting som man beskylder mig for?

Men når jeg nu har tatt ordet er det ikke bare for å redegjøre for mig selv, men det er for å anklage — jeg står ikke her som en privat person, men jeg står her som landets forsvarsminister — jeg vil anklage det kompani av opviglere, der lever som fiender av vårt samfund, og som har sammensvoret sig om å kaste av statens autoritet og gjennomføre en samfunnsorden — hele verden har erfaring for hvad den fører til — åndelig og materielt ødelegger den samfund og individ. At disse personer for en stor del er de samme som angriper mig er en sak for sig, men jeg skal hjelpe til å få trukket av dem fåreklærne, jeg vil vise folket hvorledes det bedrages, og av hvem det blir bedraget. — Hr. Nygaardsvold talte i forbindelse med Menstadaffæren om hjerne-rystelse. Men det er øiensynlig to slags hjerne-rystelse — en som tilskrives ytre vold, og en som skyldes at begrepene kastes om i hodet på en, så man ikke ser forskjell på godt og ondt, ikke på svart og hvitt. Hr. Nygaardsvold forsvarte affæren på Menstad, hr. Støstad gjorde likeså og talte om oss som lakeier i den utenrikske kapitals tjeneste. Men hvad var Menstad-affæren for

noe? Under urolighetene på Menstad blev vi bekjent med, at det ikke var noen lokal affære men et planlagt oprør som skulde gå over til reisning over det hele land. Det falt i våre hender dokumenter fra utlandet som viste at bevegelsen skulde overføres til Oslo og Bergen. Hvem var det som stod bak disse ting, som formidlet disse ting? Jo, det var to av de sannhetsvidner som har optrådt mot mig. Disse og de andre som har vidnet mot mig har gitt sig selv attest som ærlige og veltjente offentlige menn, men jeg tillater mig å se på dem som kjøpte og betalte agenter, som fiender av vårt land og vårt folk. Jeg har her fotografier, gjenpart av en revisjonsantegnelser, som en agent for den internasjonale kommunistiske ledelse har gjort i Norge. Hvad viser den? Den viser at den revolusjonære bevegelse i vårt land, den finansieres fra utlandet. De har her i 1928—29 fått 500 000 kroner av en utenlandsk makt. Det er ikke mange partier i vårt land som disponerer lignende summer til sitt arbeid. Det står her detaljert allting, hvorledes de pengene er gått. De er også så frekke at de foreslår økede bevilgninger til arbeid i Nord-Norge. Hvor lenge skal vi finne oss i dette? Sentralkomiteén, sentralstyret, tar inn noen få hundre kroner her i Norge i kontingent, men de får tusener fra utlandet til sitt eget bruk. Vi er bekjent med at i år har de fått ennu betydeligere summer, vi er bekjent med at denne trafikk har foregått i årevis. Det er denne klikk som sender telegrammer til Nord-Norge om at norske soldater skal gjøre oprør, det er dem som danner celler i vår hær og flåte, i våre fabrikker og forbereder alt til revolusjon og oprør. Jeg vil advare mot at man under- vurderer denne fare. Man sier at de egentlige komunistene her i landet er 4 000, men det er forholdsvis akkurat det dobbelte av det antall som bragte det russiske rike til revolusjon, og de hadde ingen stormakt i ryggen. Man skal huske på de utfører et iherdig arbeid, det er ikke folk som gir op, og det iherdige arbeid kroners med seier til slutt.

Hvad dernest angår Det norske arbeiderparti, så sier man, det er ikke lenger revolusjonært. Men hvad er forskjellen mellom Det norske arbeiderparti og Moskva-kommunistene? Det er den samme forskjell som mellom de gresk-katolske og de romersk-katolske. De gresk-katolske anerkjenner ikke paven i Rom, Arbeiderpartiet anerkjenner ikke paven i Moskva. Men de holder på Trotsky, en mann som er for rød selv for Russland. De har ikke benektet at de har mottatt hundretusener fra den internasjonale revolusjons ledelse, det (Forts. neste side)

Vidkun Quislings innlegg i trontaledebatten . . .

(Forts. fra forr. side)

kom jo frem ganske tydelig ifjor. Hva betyr det at de tar penger fra den internasjonale revolusjonære ledelse? Hvis man kjenner, hvorledes opbygningen av den er, hvem kan da være i tvil om, når han kan legge sammen 2 og 2 og vet at det er 4, hvilket uhyggelig ord man må bruke på det. *Følelsene her i landet er avstumpet for disse ting*, men jeg mener det er på tide at man ser saken i øinene. Jeg vil ikke gå inn på personligheter, jeg vil ikke ølge Arbeiderpartiet på den linje, om jeg enn — når det anser det nødvendig å svarte min fortid — kunde ha lyst til å ligge under for den samme fristelse. Men jeg vil ikke gjengjelde ondt med ondt. Skjønt jeg således ikke vil bruke noe av det som jeg vet på min egen kant, vil jeg dog si så meget som at da jeg kom ned i Forsvarsdepartementet og forlangte fremlagt de papirene som var der, fant jeg også papirer som er i høieste grad kom-

promitterende for enkelte av arbeiderlederne, og jeg skulde ønske at de papirer kunde demonteres, så det ikke var nødvendig å sitte med dem der nede.

Jeg mener at under slike forhold er der all grunn til å få øinene op for disse ting. Det kan ikke være vanskelig å forutse, hvor dette fører hen, at hvis der ikke blir en forandring i dette, fører det før eller senere til en katastrofe. Og hvilken katastrofe, og hvilke resultater av den! Kan de som har ansvaret for disse ting, både de som arbeider for dem og de som skulde og burde motarbeide dem, kan de lett gå hen over konsekvensene av dem? Jeg, som har gjennomlevd dette, jeg kan ikke føle mig beroliget med det argument, at Norge er ikke Russland. Jeg kan heller ikke bøie mig for deres innsikt som sier det, og jeg er heller ikke tilfreds med at jeg en dag vilde kune si til dem: Hvem var det som hadde rett? Man skal huske på den politiske kamp i vårt land, den er hittil ført som

en strid mellom partier, innen rammen av en konstitusjon. Men likesom størsteparten av medlemmene her i salen igår flyttet ut i de andre rum for å se på denne demonstrasjonen, så risikerer vi nu at den politiske kamp føres ut på gaten. Jeg ber om at man vil tenke over disse ting, at man vil stoppe den sociale kapprustning, som har ennå farligere konsekvenser en rustningen mellom landene, at man vil tømme disse lidenskaper og denne kamplyst og se til sitt land og dets interesser, lytte til fornuftens røst og tenke på at godvilje og samarbeid dog er bedre enn dette. Min henstilling er dobbelt. Den er til borgerpartiene, der er jo talt så mange ord om samarbeid her i disse dager; men jeg henvender mig også til arbeidernes representanter her: Her sitter jo dere representanter for de norske arbeidere. Hvilken forskjell er det på oss? Men vet dere, i hvilket spill dere er brikker? Dere kan da vel ikke ville gå til dette, dere må da stoppe

op og se, hvor dette fører hen. Jeg vil fortelle dere to ting som dere kanskje ikke er opmerksom på. Det er for det første, at i en revolusjon blir de revolusjonære ledere — av frykt og begivenhetenes utvikling — efterhånden nødt til å gjøre ting som de i normale tider vilde se på med forferdelse. For det annet, at i en revolusjon er det ikke dere, som til slutt kommer til å sitte med makten. Hvis dere ikke vet det, skulde dere lese girondens historie i den franske revolusjon og sosialistenes historie i den russiske revolusjon.

Men spesielt vil jeg henstille til Arbeiderpartiet — til Kommunistpartiet vet jeg at det ikke nytter — at de stanser den besluttede organisasjon av arbeiderverv, og at de militære organisasjoner som allerede er dannet oppløses. Vi så dette igår — vi så folk, som ikke var underlagt statens og den offentlige kontroll, optre i uniformer. Jeg talte med Arbeiderpartiets representant i militærkomiteén om disse ting, og han sa: Det er bare ordensvern. Jeg vil tro ham på det, men jeg må dog si at

her i arbeiderkalenderen for 1932 står optegnet hensikten med disse organisasjoner. Når jeg sammenholder det med, hvad der sies i Arbeiderpartiets prinsipielle program, får jeg det ikke riktig til å stemme, og jeg ser også at dette er det samme fikenblad som den internasjonale revolusjonære ledelse foreslår skal dekke disse organisasjoner. Det står her bl.a. at de skal beskytte arbeiderorganisasjonenes eiendom, de skal forhindre fascistiske anslag og statskup. Det sies at de ikke har våben, men skal dette da skje med tører never? Jeg vil allikevel henstille til Arbeiderpartiet å stoppe dette, så at ikke dette fortsettes. For vi kommer ut på et skråplan, Samfundets maktmidler må være under samfundets kontroll.

Hr. Olsen-Hagen hadde igår fremme her en sak om frivillige organisasjoner. Hans fremstilling berodde på en misforståelse. Han hadde nemlig trodd at det som Forsvarsdepartementet hadde approbert var det som han omtalte, og som var fremlagt i (Forts. side 6)

MÅNEDENS
«PERNILLE»:

Si ikke, at Guds kvern ikke maler

«Lørdag 5. mars er det tredje år siden diktatoren Josef Stalin døde. «Persondyrkelse» er ordet som dekker over et 25 år langt tyranni menneskeheten aldri har sett maken til. Idag er det vanskelig å forstå — og mange som gjerne vil glemme — den hyldest som ble diktatoren til del,» både i levende liv og i særlig grad efter hans død.

Herskeren i Kreml var identisk med Gud og kommunistene over hele verden overgikk hverandre i sin feberhete hyldest av diktatoren. Og ikke bare de røde, men også ikke-kommunistiske statsmenn ble offer for den nesegruse beundring. Noen hyldet en moderat statsmann, andre en ekte fredsbysgger.»

Sitatet er hentet fra «Morgenbladet» 4. mars, og innleder en helsides artikkel skrevet av to franske østblokk-eksperter, Branko Lazitch og Christian Jele.

For meg, som enda ikke hadde fylt elleve år da Stalin døde, er det jeg her leser nytt stoff. Jeg ber derfor alle som kjenner det om tilgivelse fordi jeg kaster meg over stoffet, men håper allikevel at repetisjonen ikke blir for kjedelig.

Forfatterne skriver at fra Stalins femtiårsdag den 21. desember 1929 til den 19. partikongressen i oktober 1952 økte glorifiseringen uten stans. På nevnte partikongress ble han beskrevet som universets sentrum, en slags levende Gud. Den franske kommunistavisens «L'Humanites» spesielle utsending var «berørt av den stalinistiske nåden som strålte utover kongressen». Stalin var istand til å utføre overmenneskelige mirakler, fordi han ikke var noe menneske, men et overmenneske, gudenes like.

«Grekeren Zachariades ga uttrykk for det alle kongressdeltagerne følte: «Ta fra oss år av vårt liv, men la Stalin leve evig!».

Da Stalin var borte, sørget kommunistene over en far. «Adjø far!» klaget den senere Nobelpristager i litteratur Sjolokov, forfatteren av «Stille flyter Don». «Du kommer alltid til å være hos oss og hos dem som trer inn i livet sammen med oss. Vi hører stemmen din i turbinenes rytmiske brumming i de enorme kraftverkene og i drønnet fra bølgene på havet som ble skapt av din vilje.» (Pravda 7. mars 1953).

Det heter videre i artikkelen: «For å vise hva kommunistene på begge sider av Jernteppet forventet at Stalin skulle stå for, er det bare å sette opp en (nødvendigvis ufullstendig) liste over de formuleringene og metaforene som ble brukt for å hylde ham: «Menneskehetens udødelige fører», «Vårt lys», «Den største titan som noensinne har eksistert», «Tankens og handlingens gigant», «Den marxistiske videnskaps uefterlignelige mester», «Vår tids mektigste hjerne», «Elevenes hersker», «Kilden til vårt lys og vår styrke», «Videnskapsens korleder og organisator», «Vår tids visdom, ære og samvitthet», «Den store rormann», «Hjernen hvor alle vår tids problemer får plass», «Den mirakuløse hjernen hvor alle proletarietets revolusjonære erfaringer gjennom hundre år er samlet», «Sannhetens sol», «Den progressive menneskehets regnbue» og «Jødernes beste venn».

Den sist siterte formulering forhindret ikke at Stalin de siste årene før sin død gjorde antisemittis-

men til sin politikk. Først i Sovjet, dernest i Øst-Europa. Sommeren 1952 ble de jødiske forfatterne i Sovjet henrettet uten rettergang, og under Slansky-prosessen ble så godt som alle de anklagete, jøder og kommunistiske veteraner, beskyldt for å være sionismens og den amerikanske imperialismes agenter. Atmosfæren fra 1936—38 gjenoppsto, men denne gang gikk utrenskningen over til å bli et program. Bare Stalins død hindret gjennomføringen av den.

Nesten forferdende er det å lese at også enkelte borgerlige i vest deltok i panegyriken efter Stalins død. Den lovtale presidenten i den franske nasjonalforsamling, Edouard Herriot, holdt over Stalin ved åpningen av samme den 6. mars 1953, for å nevne et eksempel, overgår nesten hva vestlige politikere fikk vridd ut av seg ved Titos død. Det må tilføyes at det offisielle Frankrike samme dag flagget på halv stang til ære for den avdøde, noe det riktignok var alene om i den vestlige verden.

Forut for den artikkel jeg har sitert fra ovenfor hadde «Morgenbladet» den 4. februar en helsides artikkel, skrevet av den svenske øst-ekspert Bertil Häggman, som vel er et resymé av hans bok, «Den kommunistiske förintelsen», som utkom på bokforlaget Pro Veritate, Uppsala i 1982. Den danner den riktige bakgrunn for den artikkel jeg har sitert fra ovenfor.

«Hvor mange var de egentlig, ofrene for Stalins store terror?», heter det i overskriften, under et bilde av Stalin, med underskrift: «Josef Stalin, terrorens mester».

Forfatteren går tilbake til 1917, og siterer den russiske økonom

Sergej N. Prokopovitsj som påpeker at befolkningen i Sovjet sank med 10,3 millioner fra 1918 til 1922. Under kollektiviseringen av jordbruket ble, og her holder forfatteren seg til Josef Stalin selv, som i en samtale med Winston Churchill fortalte at kollektiviseringen kostet 10 millioner bønder livet, og at de fleste av dem ble utryddet.

Da Stalin i 1928 hadde tilkjempet seg den totale makt, begynte rettsakene mot teknikerne og direktørene i de nye industribedriftene, og i 1934 begynte en ny utrenskningsbølge, som varte helt til utbruddet av den 2. Verdenskrig. «Det er vanskelig å beregne ofrene», skriver forfatteren, «men det later til å ha vært ca. 10—15 millioner fanger i slaveleirene til enhver tid. . . . D. G. Steward-Smith anslår antallet omkomne i slaveleirene fra 1921 til 1939 til 8 millioner, mens en million mennesker døde som offer for utrenskningene. . . . Med en befolkning i slaveleirene på ca. 10 millioner hvert år og en dødelighet på 15 pst. må antallet ofre være på over 10 millioner. Hvis vi senker inbyggertallet i slaveleirene til 8 millioner og regner med en dødelighetsprosent på 10, kan det allikevel ikke ha vært mindre enn 12 millioner mennesker som ble drept på denne måten mellom 1936 og 1950. I en diskusjon om Stalins konsentrasjonsleire skal Krustjov ha nevnt tallet 16 millioner døde.»

Forfatteren nevner deportasjon på deportasjon av enkelte folkegrupper, fra deportasjoner fra Georgia over Ukraina til Estland, Lettland og Litauen. Hundretusen og atter hundretusen. Bare i

Georgia ble 80 000 deportert på en eneste natt i 1937.

Og håpet om at Stalins skrekkelige skulle bli mildere efter 2. Verdenskrig falt snart fullstendig i grus. «Undersøkelser som ble gjort i 1950-årene av den Frie Fagforeningsinternasjonale og FN ved hjelp av vidneutsagn fra tidligere fanger, viser at det efter krigen fantes minst 250 større fangeleire med minst 100 000 fanger i hver. I 1953 var det ca. 6 millioner fanger i Sovjetunionen, pluss 1,5 millioner i satelittstatene i Øst-Europa.»

Jeg klarer ikke å skrive om mer gru. Kanskje dette også er årsaken til at NRK forbigår den 5. mars 1983 i stillhet. Den 6. mars fikk vi servert et optak fra en av Vidkun Quislings taler med utfall mot jødedommen, i forbindelse med 40-årsdagen for deportasjonen av disse, riktignok med utdrag fra oebels i fistel også. Det er en ting jeg ikke skjønner, dette at han lot seg påvirke av den hitlerske antisemittisme. Men jeg skjønner like lite at dette ene negative ved ham, kan overskygge det jeg har gjengitt ovenfor. Men kanskje han trodde å oppnå noe med det for Norge, som Hitler da han sluttet pakt med Stalin trodde å oppnå det for Tyskland, og de allierte trodde det da de overtok partnerskapet efter at Hitler sa det opp på sin måte.

Jeg vil gjerne gi «Morgenbladet» honnør for at det er den eneste dagsavis i Norge, som i hvert fall jeg kjenner, som har mot til å sette sannheten på trykk.

Pernille

Vidkun Quislings innlegg i trontaledebatten . . .

(Forts. fra side 5)

Arbeiderpartiets presse. Det er ikke tilfelle. Det som han fremla der er et helt privat forslag, utarbeidet av kaptein Omejer som et foredrag for militærkomiteén, og siden delt om til forskjellige, og iblandt annet publisert i «De vernepliktige officerers tidskrift», og jeg har også fått et eksemplar. Det er selvfølgelig ikke approbert av Forsvarsdepartementet, og det er heller ikke skjedd noe av dette bak Stortingets rygg. Men jeg vil minne om at Forsvarsdepartementet er den institusjon som har myndighet ifølge Stortingets beslutning til å handle angående de frivillige avdelinger. Forsvarsdepartementet har bemyndigelse til å autorisere de frivillige avdelinger.

Med hensyn til anvendelsen av militær under indre forhold vil jeg si at krigsmakten kjenner ikke noe parti og går ikke inn hverken for den ene eller den annen part. Men forsvarets ordning i dette land har ført det med sig at rundt omkring ligger det store lager av våben og ammunisjon så godt som uten beskyttelse. Hvis disse magasiner skulde falle i uvedkommendes hender, vilde det ha ubegrensede følger. Våre samfundsfjender er opmerksomme på dette, men ikke de borgerlige.

Jeg kunde citere mange ting om dette. Og ved *Menstad*, hvad var det som skjedde der? *Hvorfor sendte vi først og fremst militær dit?* Jo, det var for å beskytte depotene ved *Gråtenmoen*. Der lå 1 500 geværer, 300 000 skarpe patroner og 6 000 kg dynamitt. Hvis det var falt i hendene på den opphissede folkemasse der, hvad vilde da ha skjedd ved *Skjensfjorden*? Men hvis man med frihet i klassekamp mener frihet til å under- tvinge andre og påtvinge dem sin politiske opfatning, så vil jeg ha sagt fra med en gang, og jeg tror jeg sier det på regjeringens vegne, at det ikke vil bli tillatt.

I den nødstilstand som vårt land nu er i, da mangfoldige medborgere og vårt hele samfund kjemper en hård kamp, blir det klarere og klarere for hver dag at *der må gjøres noe* for at ikke det hele skal ende med sammenbrudd. *Det må utløses i samarbeid, ikke bare mellom de borgerlige partier, men også med arbeiderne. Kamporganisasjonene* mellom arbeid og kapital må *erstattes av organisasjoner for samarbeid*, først mellom de enkelte ledd innen industriene, og så mellom disse inbyrdes. *Fellesnyttens må settes foran egenytten*, og patriotikk og arbeidskonflikter må bringes til opphør.

delige orden og sikkerhet, og hvis ikke en regjering kan klare den oppgave, bør den forsvinne. Den siste historie i Finland, Lappobevegelsen, burde også ha lært våre revolusjonære at det ikke er bare kapitalismens interesser som beskyttes av militær- makten, men at det også er *de andre som undertiden kommer in under dens beskyttelse*. Men hvis man med frihet i klassekamp mener frihet til å under- tvinge andre og påtvinge dem sin politiske opfatning, så vil jeg ha sagt fra med en gang, og jeg tror jeg sier det på regjeringens vegne, at det ikke vil bli tillatt.

I den nødstilstand som vårt land nu er i, da mangfoldige medborgere og vårt hele samfund kjemper en hård kamp, blir det klarere og klarere for hver dag at *der må gjøres noe* for at ikke det hele skal ende med sammenbrudd. *Det må utløses i samarbeid, ikke bare mellom de borgerlige partier, men også med arbeiderne. Kamporganisasjonene* mellom arbeid og kapital må *erstattes av organisasjoner for samarbeid*, først mellom de enkelte ledd innen industriene, og så mellom disse inbyrdes. *Fellesnyttens må settes foran egenytten*, og patriotikk og arbeidskonflikter må bringes til opphør.

Fransk-britiske . . . Da Norge . . .

(Forts. fra side 1)

(Forts. fra side 1)

lige besverligheter som da ville oppstå, og konkluderer med at dette ville ende med et fullstendig nederlag. (Cab. 66/5 s. 30-31.)

Presset på de ansvarlige i Storbritannia må ha vært stort den første krigsvinter, for selv den opprinnelige så nøkterne generalstab kom etterhvert sterkt på gli, og i løpet av to måneder var bildet totalt forandret. Fra en rapport av 28. januar siteres: *Vi skulle ikke, hvis det på noen måte kan unngås, la Tyskland uforstyrret forberede langsiktige planer i vest. Det synes for oss at intervensjon i Skandinavia er den første og beste sjans til å vriste initiativet fra dem og faktisk forkorte krigen. Vår politikk skulle gå ut på å skape en anledning for en slik intervensjon, og våre militære planer skulle omfatte forberedelser til å gjøre oss istand til å gripe anledningen straks.* (Cab. 66/5 s. 87 pkt. 6) [2-6]. Appetitten synes å ha vokst under måltidet!

Allerede i sin utredning av 31. desember erkjenner generalstaben sin endrede holdning: *Det må erkjennes at å sette igang en offensiv i Skandinavia våren 1940 representerer en fundamental forandring i vår politikk.* (Cab. 66/4 s. 210) [21-103].

I neste nummer:

«Kappløpet om Norge»

Sannheten er at tyskerne overhodet ikke gjorde forsøk på å lage noen atombombe. Dette er ofte bekreftet av kjente amerikanske og engelske atomforskere, og også av den tyske professor Carl Friedrich von Weizacker.

Sistnevnte gjorde dette kjent under en internasjonal forelesning allerede i 1957, som ble offentliggjort i Fischer Bucherei under tittelen: «Atomenergie und Atomzeitalter».

Vi siterer fra side 79 i denne bok:

«Den første reaktor som var planlagt i Tyskland under krigen skulle benytte tungt vann. På grunn av en beklagelig misforståelse mente man i England

og Norge at tungt vann, som ble fremstillet på Rjukan, skulle tjene krigerske formål . . .»

Storsabotørene visste nok selv om den minimale krigsverdi aksjonene hadde. I et telegram til England før sprengningene het det: «Våre kontakter i Rjukan tviler på om resultatet av operasjonen er verd represalier».

I månedens . . .

(Forts. fra side 8)

kontroll. Jeg vil derfor sterkt advare mot fru Brundtlands og AP-ledelsens vaklende og farlige forsvarspolitik.

Avslutningsvis ber jeg alle norske velgere å vurdere hvilken fred og frihet som hersker i de land hvor Sovjet har inflytelse. Vil noen dele skjebne med dem? *I. B., ungarsk flyktning, Ås»*

BREVVEKSLER

Ung mann ønsker brevveksling med frontkjempere og NS-medlemmer. Hovedinteresser: Mennesker, politikk, historie, filosofi og kunst.

Bill. mrk. «Soldat»

ØSTFRONTMEDALJEN

Jernkorset 1. og 2. kl. skaffes. Også andre krigsmedaljer. Orig. innspilt LP med taler av Hitler, Göring, Himmler, Goebbels m. fl. En mengde militærmarsjer på kassetter og LP orig. opptak fra «Nürnbergprosessen» osv. Orig. Super 8 filmer, sort/hvitt og farge, m/lyd og u/lyd, oppt. av kriegberichterere fra mange front- avsnitt. Stålhjelmer, dolker m.v. Skriv til:

N. Imp., Postboks 545, 3101 Tønsberg.

Boktjenesten

Postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Telefonbestilling: (02) 19 06 71.

NS-MEDLEMMENES SYN:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal urlaspost	kr. 65,-
.... » — » — NS og fagorganisasjonen	» 80,-
.... » — » — Fra kirke- og kulturkampen	» 85,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	» 75,-
.... » Alle 4 bind: Supplement til okkupasjonshistorien ..	» 240,-
.... » Justus Vericultur: Den norske kapitulasjon	» 20,-
.... » A. I. Bru: Professor på ville veier	» 50,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	» 40,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	» 50,-
.... » Walter Fyrst: Min sti. NS blir til, o.m.a.	» 95,-
.... » Harald Franklin Knudsen: I Was Quislings Secretary	» 55,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	» 15,-
.... » Sigurd Mytting: Politisk dømt	» 35,-
.... » Kai Normann: Diktene Laurbærkransen	» 20,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvarret forfaller	» 25,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Institutet för Offentlig och International Rätt:	
Den norske rettsutvalgelsen	kr. 50,-
.... » Referat og utdrag på norsk av ovennevnte	» 5,-
.... » Lyder L. Unstad: Quisling. The Norwegian Enigma ..	» 40,-
.... » Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	» 5,-
.... » — » — § 104. Mer lys over rettsoppgjøret	» 10,-
.... » Universitetsforlaget: Fra idé til dom	» 55,-
.... » Admiral Herman Boehm: Norge mellom England og Tyskland	» 60,-
.... » Berner Hansen: Mannen bak søylen (Om prof Wilh. Rasmussen)	» 80,-
.... » Pastor A. E. Hedem: Quo vadis Norvegia	» 30,-
.... » O. Hedalen: Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre landsmenn?	» 5,-
.... » Ralph Hewins: Quisling — profet uten ære	» 50,-

SPESIALTILBUD:

.... eks. Thorkild Hansen: **Prosessen mot Hamsun** kr. 150,-

FRONTKJEMPERNE:

.... eks. Frode Halle: Fra Finland til Kaukasus	kr. 70,-
.... » Svein Halse: I forreste linje (Den norske Legion) ..	» 70,-
.... » Forfatteren Karl Holter: Frontkjempere	» 60,-
.... » Ben Esper: Tsjerkassy (Norsk ambulanseskjører på østfronten 1943-44)	» 90,-
.... » Svein Blindheim: Nordmenn under Hitlers fane ..	» 70,-
.... » General A. Marini: Fra Kaukasus til Leningrad . Dansk offisers innsats i SS-div. Viking, 3 bd. stort format ..	» 225,-

VIKTIG NYHET:

.... eks. R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** .....
 kr. 175,- |

DANSK LITTERATUR:

.... eks. Erik Haaest: Udyr - eller hva? (Dødsdømte)	kr. 20,-
.... » Gary Allen: Ingen tør kalle det sammensvergelse (Hvem trekker i trådene?)	» 50,-

DANSK NYHET:

.... eks. John Galster: **Amagers Erobring**. Den 3. verdenskrig. Kunsten å bekjempe kommunister .....
 kr. 45,- |

Portofri forsendelse ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248** eller ved sjekk, i **kotanter** eller **frimerker**. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

Aktivapostene . . .

(Forts. fra side 1)

sin lønn utbetalt der, og denne lønn ble i statsregnskapet belastet AT. Altså en ren posteringssak. Anslagsvis kan det regnes med at AT har dekket ca. 8 millioner kroner, som ellers ville vært belastet andre konti i statsregnskapet, og for en stor del uten annen ytelse en krigsfangenskap, arbeid med evakueringsaker for tyskerne, tjeneste i politiet o.l.

8. Skal en se rent nasjonaløkonomisk på utgiftene til AT er det også ymse andre forhold å ta omsyn til. Således at en stor del av utgiftene på en

eller annen måte er gått inn igjen til stat eller kommune i form av skatter, avgifter, pensjonsinnskudd, innbetalinger til post, jernbane og telegrafvesen m.v.

RESYME:

En del av de aktivaposter som er regnet opp foran, lar seg vanskelig uttrykke i kroner. Spesielt postene 3, 6 og 8 kan neppe la seg taksere i penger. Post 5, materiellet tyskerne ble «lurt» for skulle synes rimelig å godskrive oppgjøret med dets egentlige anskaffelsesverdi.

Vi kan da sett opp følgende sluttoppgjør uttrykt i kroner for postene 1, 2, 5 og 7:

PASSIVA:

Samlet utgift til AT for statskassen . . . . . 129 mill. kr.

AKTIVA:

Post 1, verdier i behold ved frigjøringen 22 mill. kr.
 Post 2, verdi av AT-arbeider . . . . . 40 mill. kr.
 Post 5, materiell unndratt tyskerne . . . . 60 mill. kr.
 Post 7, lønninger til militært befal . . . . 8 mill. kr. 130 mill. kr.

De fordeler vi har oppnådd etter post 3, 4, 6 og 8 har vi altså da fått helt gratis. Det må antas at det som er omhandlet under disse poster, har vært og fremdeles er av betydelig nasjonal verdi.

Når forholdene med AT var slik som vi nå etterpå med alle kortene på bordet kan konstatere at de var, kan en spørre om det ikke var et feilgrep å sette i gang motstandsarbeid mot AT.

Slik som forholdene fortonte seg den gang uten kortene på bordet, forelå det følgende 2 hovedgrunner for å sette i gang motstandsarbeidet:

- a) Det kunne være fare for at tyskerne ville sette AT til arbeid for seg.
  - b) Det kunne være fare for at AT kunne brukes til «nasifisering».
- Motstandsarbeidet gjorde det

klart for de daværende makthavere at alvorlige forsøk i den retning ville få hele organisasjonen til å sprekke. Muligens var det derfor det ikke hendte noe av det som er nevnt under a) og b), og da har motstandsarbeidet gjort sin nytte.

En annen sak er det at det ble satt i gang motstandsarbeid av grupper som manglet det mest elementære kjennskap til det de skulle motarebide, slik at de satte i gang aksjoner som kostet landet store verdier, ja, enda til menneskeliv uten at det ble oppnådd noe resultat av betydning i den nasjonale kamp.

Eigil Høigjelle . . .

(Forts. fra side 1)

Sandinistbanden overtok makten, og hva Høigjelle tidligere hadde bygget opp i landet ble revet ned.

Arrestasjoner, mord og brutalitet.

Som i det land han på grunn av samme forhold hadde forlatt. Også Høigjelle ble denne gang arrestert, med farlige anklager mot seg. Også mord. Anklager bygget opp på kommunistiske løgner og falsknerier. —

Etter måneder i en stinkende enecelle ble han løslatt. Frifunnet. Presset fra utenlandske observatører hadde vært en belastning for regimet.

Rettsaken mot ham hadde vært en farse.

Han forlot Nicaragua, og dro til Costa Rica.

Der han befinner seg idag. Nå vil han gå inn for å styrte regimet i Nicaragua.

Sammen med Eden Pastora, en av heltene fra borgerkrigen i Nicaragua, vil han samle grupper både til høyre og venstre for å gå til kamp mot kommunistene i landet.

Til FOLK og LAND sier Eigil Høigjelle:

— Jeg samarbeider ikke med bestemte grupper her, men med alle som er interessert i at Nicaragua skal bli hva det var, — et godt land, et demokrati.

Og mannskaper har vi mere enn nok av, både her i Costa Rica og i Honduras.

Om sine videre planer sier Eigil Høigjelle:

— I Costa Rica har jeg nettopp etablert en skofabrikk, og bygger nå også en lang rekke selveierleiligheter for salg. Jeg håper også å få i gang en farmasøytisk bedrift, som den jeg hadde i Nicaragua.

Om sine tidligere eierinteresser i Nicaragua sier han:

— Når regimet der er styrtet, hvilket snart vil skje, får jeg alt tilbake. Nå er hovedoppgaven kampen mot kommunistene.

Eigil Høigjelle minnes årene i Bergen:

— For en herlig, flott ungdom vi hadde i Ungdomsfylkingen, sier han. Jeg husker dem alle, og FOLK og LAND må bringe min hilsen.

Om tiden idag sier han: — INO og FOLK og LAND's arbeide for å bringe sannheten om okkupasjonstiden er imponerende. Jeg følger en del med der.

Derimot er jeg ingen tilhenger av såkalte nynazistiske grupperinger, som ser en større fare fra USA enn fra Sovjet.

Latterlig. Sier Eigil Høigjelle, den bergenske tjuagutten.

Rettsoppgjøret . . .

(Forts. fra side 3)

brutt, og krigen kunne ha blitt forkortet opp til et helt år.

Da krigen var slutt kom det store rettsoppgjøret mot nordmenn som hadde samarbeidet med tyskerne. Det var kanskje 10 ganger større enn hva rettsapparatet hadde kapasitet til og måtte gå ut over rettsikkerheten. Men det var en politisk vilje til at rettsoppgjøret skulle gjennomføres i et slikt omfang. Det ligger nær å tro at det ble gjort for at vi skulle være beskjefitiget med annet enn med forholdene før krigen, og for at politikerne selv skulle unngå rettsforfølgelse.

Nå går det flott med «støtteannonserne»

Vi sier hjertelig takk for 50 nye bidrag på tilsammen kr. 9 690,-. Den siste tiden er det kommet inn svært mange «støtteannonser», og det vil derfor ta minst et par nummer før vi blir ajour med å kvittere for det vi har fått inn til nå.

«Støtteannonser» er som kjent bidrag på kr. 50,- eller mer til avisens drift.

STØTTEANNONSER
 fra «Folk og Land»s venner.
 Takk for følgende bidrag:

D., Vassdalsvik 80,—	M., Kristiansund 200,—	J., Bergen 100,—	O., Bø i T 100,—	E., Tynset 100,—
K., Moldjord 200,—	O., Kvanne 120,—	J., Etne 920,—	O., Ørvella 500,—	H., Rena 100,—
O., Alhusstrand 70,—	L., Eidsbygda 120,—	F., Stavanger 70,—	K., Vrådal 125,—	B., Sagstua 125,—
J., Steinkjer 75,—	A., Vestnes 420,—	O., Sandnes 125,—	R., Rjukan 220,—	K., Mysen 120,—
O., Levanger 125,—	H., Skodje 100,—	S., Tjelta 80,—	T., Sande 420,—	L., Gressvik 220,—
O., Hegra 70,—	M., Ålesund 270,—	J., Øyestranda 920,—	H., Røyken 420,—	C., Halden 120,—
N., Viggja 150,—	A., Vadheim 100,—	B., Marnardal 70,—	N., Nore 120,—	B. B., Oslo 500,—
		M., Arendal 1 000,—	J., Gran 75,—	E. H., Oslo 400,—
		M., Telemark 100,—	G., Røykenvik 120,—	K. S., Oslo 100,—
		A., Skien 50,—	T., Ulnes 105,—	I. B., Oslo 50,—
		B., Skien 100,—	O., Nygard 75,—	E. L., Oslo 220,—
		J., Skien 100,—	T., Lesja 420,—	I., Spånga, Sv. 200,—

Avskjed med Krasnoje Selo og våre falne kamerater

«Helliget vorde ditt navn»

I Oslo har det røde Tramteatret satt sinnene i bevegelse ved fremførelsen av revyen «KORSTOG». Ikke bare kristenfolket har reist seg til protest mot teatrets hjerterå blasfemi, og mot tilsidesettelsen av respekten for andres meninger.

Det er dypt nedstemmende at Arbeiderpartiets gudspottere fritt skal få drive sitt spill på denne måten, og voldta sinnene med dyp kynisme.

Ikke mindre nedstemmende er det at norske styresmakter gir teatret økonomisk støtte til makverket, som bare gouteres av hovedstadens litterært perverse blokk.

Tidligere stortingsmann, Erland ASDAHL, som FOLK OG LAND i forrige nummer berømmet for uredd kamp mot skjevhetene i samfunnet vårt, er blant dem som er sjokkert over Tramteatrets grove brudd på toleranse og respekt, og over harselasen over menneskers religiøse følelser.

Han mener selv at bl.a. våre biskoper bør være seg sitt ansvar bevisst og anmelde Tramteatret til politiet.

Han tviler likevel på at dette blir gjort, da det «virker som om kulturarbeidere er blitt vårt samfunns hellige kuer, som kan tillate seg hva som helst».

Erland ASDAHL har rett igjen.

Og vi vil tilføye:

Hva kan vi egentlig vente oss av motstand mot de gudløshetstendenser og den røde, antireligiøse propaganda som forlenget har reist hodet i landet vårt, så lenge vi har en «erkebiskop», Andreas AARFLOT, som selv er Moskvas mann, og spiser med de menn som betrakter religion som opium for folket.

Så lenge Aarflot får beholde embedet sitt, vil jomfru Maria fortsatt lokke forloveden til sengs på Tramteatrets scene, for å dekke over at hun allerede er gravid med Den hellige ånd.

Og den rasende Josef vil fortsatt rive englevingene av Gabriel og kaste Maria på dør.

Under okkupasjonen het det i biskopenes hyrdebrev: «Når samfunnets øvrighet tillater press på sjelene, da er kirken samvittighetens vokter. En menneskesjel betyr mer enn den hele verden».

Var det bare under okkupasjonen menneskesjelen var av en slik verdi for den norske Kirke?

Er ikke Kirken lenger samvittighetens vokter?

Vi bare spør.

Biskop Aarflot vil neppe svare.

Johan Bjørgan til minne

Det skulle altså bli det siste julehilsenen 1982 — et brev som ke karen. Likevel kom budskattiden til Akershus festningsfengsel der jeg første gang traff Bjørgan fra Bergen, — en blant de tre hundre fangene som da — var der. Du måtte legges merke til — rakrygget — usvikelig full av humor og med oppmuntrende ord til oss yngre. Det var godt å ha deg som nabo og venn den vinteren. Du hadde en egen måte å løse problemene på — alt var så enkelt, — mismot og pessimisme trivdes ikke sammen med deg.

Siden kom vi til Sem og de av våre kamerater som var der dengang vil alltid minnes Bjør-

gan-gjengens innsats for det nye Ungdomsfengslet, ikke minst slitet med grunnarbeide og veibygging.

Etter Sem ble det tømmerhugst i grenseskogene til Sverige — og endelig etter «lang og tro tjeneste» friheten. Du reiste tilbake til Bergen, hvor du påny måtte begynne forfra og trosse motgang og vanskeligheter, men med ukuelig vilje, skapte du deg en god stilling. Nu er du borte — geleddene som stod oppstilt på appellplassen på Akershus har igjen mistet en mann — det tyntes i rekkene og vi som er tilbake lyser fred over ditt minne.

Anders
Skien 12. febr. 1983

Redaksjonen avsluttet 13. mars.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPlassen 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

I denne måned er det 40 år siden frontkjemperne i Den norske legion forlot frontavsnittet foran Leningrad, etter mange måneders blodig innsats mot den fiende som ennå idag truer vårt land og vårt folk.

Den siste morgen i Krasnoje Selo ble denne brigade-sørordre lest opp for en tett, grå mur av alvorlige unge menn som sto oppmarsjerte på vegen framfor den norske gravlund:

Kamerater i Den Norske Legion: Reichsführer SS har gitt ordre om at dere skal avluses.

Ry og ære har dere vunnet i de gravene, hvor dere har levd et helt år under harde vilkår.

På de tre avsnitt i denne ringen om Leningrad har dere utmerket dere ved mønstergyldig tapperhet. Aldri har det lyktes russerne å trenge inn i de norske stillinger. Seigt og viljefast har dere forsvart dere.

Heimlandet kan være like stolt over sine gråklede sønner, som vi er over å være deres kamerater.

I de harde forsvarskamper sør for Ladoga-sjøen har norske panserjegere kjempet mot fienden med eksemplarisk tapperhet.

Hvor det sto nordmenn har motstanderen alltid måttet bringe store offer. Det er tung for meg å skilles fra dere.

2. SS inf. Brigade vil alltid og med stolthet minnes våpenbrorskapet med Den norske Legion.

Jeg takker kommandøren, førere og menn.

Von SCHOLZ

Brigadefører og generalmajor

Denne siste morgen i Krasnoje Selo var det også de norske legionærer tok avskjed med de kamerater som måtte bli igjen i Sovjet, — kamerater som ga sine liv for at vi skulle leve.

Vi lar forfatteren Karl Holter, som 56 år gammel meldte seg som frivillig frontsoldat, fortelle via sin bok «Frontkjemper»:

«Jeg hadde en gang nevnt for Jonas Lie, at visse germanske stammer på folkevandringens tid alltid ropte sine falnes navn etter et slag.

Det var deres tro, at de døde fulgte dem — enten tilbake til heimlandet eller videre på ferd mot kjent eller ukjent mål. En god tro og en god skikk.

Jonas Lie bestemte at legionen skulle følge denne skikken.

Vi hadde 155 man liggende på kirkegården i Krasnoje Selo, da vi i mars 1943 forlot stedet.

Det var en vakker kirkegård. Jeg så den bare ved vinterstid, og i de første dagene av en våknende vår, før lauvet spratt på de mektige trær og før blomster smykket den grå jorden. Men i tankene ser jeg den for meg slik den møter en vandrers øye i blidene årstider, når vinden synger koraller i hengebjørkenes tette kroner og insektene flyr og svirrer fra blomst til blomst og formidler den evige fornyelse av vegetasjonen.

Det blir ingen som i kommende år hegner om de låge gravhauger med deres enkle bjørketrekor, og navneskiltene bokstaver blir etter hvert visket ut av regn og sol.

Men ville blomster kommer alltid til å smykke gravene.

Og det er samme slags blomster som vokser både her i Norge og der borte i Krasnoje Selo.

Det er hestehov og løvetann, det er blåveis og fioler, humleblomst og nyperoser og mange, mange — mange andre.

Og i artenes mangfoldighet kanskje en og annen norsk mure (Potentilla Norvegica). Kunne våre falne finne bedre gravlund i Norge?

Kanskje. Og kanskje ikke.

Enda idag, da dette skrives, (1950) må det ikke i Norges hovedstad stå det minste minnesmerke på en «landssvikers» gravsted.

For så underlig det høres, så svek de sitt land de som falt der borte. De som trodde de ga sitt liv for det fedreland de elsket så høyt.

Men det norske flagg dekket deres kiste, da den ble båret til deres siste hvilested. Legionens fane ble senket til hilsen og våpenbrødre hedret dem med æresalve da de tre skuffer jord raslet mot kistelokket.

Av jord er du kommet. Til jord skal du bli.

Og av jorden skal du igjen oppstå, hva enten du stedes til hvile på æresplen i Vor Frelseres gravlund i Oslo under et minnesmerke i bronse, marmor, granitt, eller din kiste ble senket der borte på kirkegården i Krasnoje Selo, hvor et enkelt kors av bjørkegrener og et skråpelig navneskilt ble gravens pryde.

Sammen med de ville blomster, som kommer tilbake hver eneste vår.

MÅNEDENS LØP:

RASISME I USA

Vi har tidligere avslørt Roosevelt. Nå gjør også «Aftenposten» det:

«40 år etterpå fastslår en regjeringsoppnevnt kommisjon at 120 000 amerikanere av japansk avstamning ble internert og fratatt sine statsborgerlige rettigheter under krigen, uten noen forstandig begrunnelse. Det grove masseovergrep var, ifølge kommisjonen, en direkte følge av «krigshysteri og rasisme». President Franklin D. Roosevelt blir, uten omskrivninger av noen art, regelrett fordømt for sin aksjon mot denne «glemte minoritet».

— Presidenten gjorde intet for å dempe hysteriet, heter det i «domspremissene» 40 år etterpå. Til overmål hevder kommisjonen at presidenten forlenget varighet av interneringen med seks måneder i 1944, av frykt for at en opplevelse ville skape problemer for hans kampanje med sikte på gjenvalg.»

AP

RASISME I STORTINGET

Rasisten Ørnøy har vært på ferde igjen. Vi klipper fra «VG» 1. mars:

«Like servil som presidenten i en latinamerikansk banarepublikk.» Det er ikke et klipp fra Goebels taler — men fra NRK radio og TV lørdag 19/2. Og uttalelsen var referat fra stortingsrepresentant Ørnøy's rasisitiske tale i Finnmark — og det gjaldt vår egen statsministers besøk i USA.

Hadde jeg skrevet om Ørnøy at han var like usakelig som en parlamentariker i en afrikansk pepper-republikk — så ville det selvsagt vært rasistisk — men i mitt tilfelle ville det vært en klar fornærmelse — ikke overfor en norsk stortingsmann — men overfor afrikanske parlamentarikere.

Per Bjørnstad,
Narvik»

AKT DEG, GRO!

Vi har før kommet med advarsler mot RØDE-GRO i forbindelse med forlovelsen med Andropov.

Mange andre gjør det samme. Bl.a. L. på Ås som skriver i «VG»:

«SOS, Gro!

Med nåværende president Andropov i spissen ble den ungarske revolusjonen i 1956 brutalt slått ned. Min familie og jeg var tvunget til å flykte. Et lite folk som ønsket fred, ble brutalt slått ned av Sovjet.

Jeg har erfart både hva krig og fred betyr. Selvfølgelig må derfor målet være en atomfri verden. På denne veien kan det imidlertid ikke gis tillit til Sovjet, noe som fru Brundtland har medvirket til. De russiske ledere har ofte nok bevist sin «sannferdighet».

Nedrustning kan kun skje balansert og med internasjonal
(Forts. side 6)